גיניסם: **ז מכבר בפונדיון.** ככר הנמכר בפונדיון כשהחטים נמכרים מרבע סאים בסלע ומרבע סאין הן עשרים ומרבעה קבין. שכל סאה היא שתה קבין והסלע הוא מרבעה דינרים וכל דינר שתה מעין נמצא הסלע עשרים ומרבעה מעין נמצאו כ"ד קבין לכ"ד מעין קב לכל מעה ומעה שני פונדיונים הרי הככר הנמכר בפונדיון הוא חצי קב. מכל מפני שהמנוי רואה להשתכר ליציאת החפייה והטחינה מי יפסיד שימכור הככר שהוא חצי קב בפונדיון כפי הערך שמוכרים החנוה בשוק מרבע סאים בסלע לפיכך לא יהיה הככר הנמכר בפונדיון חלא רובע הקב בלבד. וכשמחלקים מכוה לעני בגורן ועליו לטחון ולחפות אין פוחתין מחצי קב מכל כשנותנים לו ככר חפוי לא יהיה חלא רובע הקב שהם שתה גיניס. והכי מפורש בפרק בילד משתתפין בעירובין (דף פ"ג): **פרנסת לינה.** מטה וכרים וכסתות:

מִחֲצָה. הָיָה לוֹ דָּבָר מוּעָט[ג], נוֹתֵן לִפְנֵיהֶם, וְהֵן מְחַלְּקִין בֵּינֵיהֶם: ז אֵין פּוֹחֲתִין לָעָנִי הָעוֹבֵר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם מִכִּכָּר בְּפוּנְדְיוֹן, מֵאַרְבַּע סְאִין בְּסֶלַע[ד]. לָן, נוֹתְנִין לוֹ פַּרְנָסַת לִינָה[ה]. שַׁבָּת, נוֹתְנִין לוֹ

ציונים

היה לו. שם ה"ט.
ז **אין פוחתין.** שבת קיח. ב"ב ט. מיי' שם פ"ז ה"ח. סמג עשין קסב. טוש"ע יו"ד סימן

שינויי נוסחאות

ז **מארבע** נד"ל וד"ו

תוספות אנשי שם

שהוא נפ' מ"ם. ע"ש.
ז בר"ב ד"ה **מכבר כו'** **ששה ביצים.** ושוא שיעור ג' סעודות ליום ולילה לפי שהממוצע אינו מתחלק חלא פ"ח ביום ע"כ לריך ליתן לו שיעור ג' סעודות היום ולכך נמי נקט במשנה עני העובר ממקום למקום לפי שכאן מיירי בתמחי שמתחלקת לעניי עולם משא"כ הקופה מתחלקת לעניי העיר ולכך מתחלקת מע"ש לע"ש לעניי עולם ההכרח לחלק בכ"י שהרי בכל יום נתים עניים חמריס. וכ' המו' שאין מחלקין תמחוי בלילה מפני שלא יוכלו להבחין ליתא למי נתנו ולמי לא נתנו חלא לפני סעודת הלחריס מחלקין אותם. אבל בר"מ פ"ט ממ"ע ה"ב ובטוש"ע סי' רנ"ו כ' שזמן חלוק התמחוי הוא בערב. וכ' שם יין הרקח מעולם תמהתי הא פסוק חלא מלינו בפ' המן שהוא עומר לגולגולת לכאו"ל והטעומר עשירית האיפה והיינו מ"ג ביצים ושומע ביצה שיעור חלה והוא מזון ג' סעודות ומשריון בגמ' לעיל בפ"ג: ואומר במה ז ה"ה בריש פחות מכאן ס"ו מקולקל במעט וא"כ היאך נותנין לעני שיעור פחות מזה שהוא פחות מחלק שביצים מן שיעור הטומר בשלמא במ"ב פ"ח דעירובין דשיערו בככר זה לעירוב מזון ג' סעודות אינה למימר שמשערו בפת הנאכל בשאר סעודות ובגמת י"ל מחלקים לחריס עד תשלום שיעור הטומר ובעירוב הלכו להקל שא"ל לערב בג' סעודות שלימות ושיעור הטומר רק בפת הנאכל בד' הסעודות אבל בעני זה שא"ל כלום משלו רק מה שנותנין לו מן התמחוי ש"כ היאך יוכלים בנתינה זו ויהיה תמיד מקולקל במעיו ותשובה דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום ותזכירנו לתת לו די מחסורו ול"ע. עכ"ל. במשנה **שבת כו'**. ע' נפ' מ"ם בשם התוס' והוא בד"ב. אבל בשבת כתבו דבע"ח עם הטיבה מחלקין לעורך שבת אחר שבבר

מכִּכָּר בְּפוּנְדְיוֹן. ככר הנמכר בפונדיון כשהחטים נמכרים מרבע סאים בסלע ומרבע סאין הן עשרים ומרבעה קבין. שכל סאה היא שתה קבין והסלע הוא מרבעה דינרים וכל דינר שתה מעין נמצא הסלע עשרים ומרבעה מעין נמצאו כ"ד קבין לכ"ד מעין קב לכל מעה ומעה שני פונדיונים הרי הככר הנמכר בפונדיון הוא חצי קב. מכל מפני שהמנוי רואה להשתכר ליציאת החפייה והטחינה מי יפסיד שימכור הככר שהוא חצי קב בפונדיון חלא רובע הקב בלבד. וכשמחלקים מכוה לעני בגורן ועליו לטחון ולחפות אין פוחתין חצי קב מכל כשנותנים לו ככר חפוי לא יהיה חלא רובע הקב שהם שתה גיניס. והכי מפורש בפרק בילד משתתפין בעירובין (דף פ"ג): **פרנסת לינה.** מטה וכרים וכסתות:

פירוש המשניות להרמב"ם

השיעור הקצוב ויצניע זה כאשר זכרנו. ז **ככר.** הוא לחם אחד. **ופונדיון.** הוא חצי זוז. **ומאה.** הוא מדה אשר שיעורה ו' קבים וככר זכרנו שיעור קב. **ומלע.** הוא ד' דינרים והדינר ו' זוזים ויהיה צירוף הסלע כ"ד זוזים והד' סאין כ"ד קבין ויהיה מכירתו קב בזוז כשיהיה החטה ארבע סאין בסלע יהיה בככר שהוא בפונדיון (חצי) קב [ואמרו מפני הוצאת הטחינה והאפייה] וכאילו אמר אין נותנין לעני העובר ממקום למקום מן הצדקה פחות מככר לחם (מחצי) [יש בו מקמח נמי רביע] קב. **ופרנסת לינה.** הוא מה שצריך אליו בלילה ממטה וכר וכסת ואם יהיה העני ההוא ידוע נותנים לו

מלאכת שלמה

דקמ"ל אם רצה נותן לפניהם שלש ושמי ידות לקרוביו ומנת למתני' סבר דמיבעי ליה למשוויינהו ככולהו עדיף ולא למיהב טפי משום דנעגם בנפשות הרבה הר"ש שירילי"ו ז"ל. ופי' הרע"ב ז"ל י"מ שפי' בירושלמי שאם רוצה להניל ולשמור מקצתו לעשיה קרוביו אם יש מותר אחר שיתן לכל עני ועני העומד עמה בגרן כשיעור המפורש וטוב מאכה ושומר לקרוביו וזותן לעשיה כשיעורם ומאכה דנקט לאו דוקא כי כל דשאר אחר שיתן לעשיה שיעורם יכול להניל אלא משום לישנא מנת דמתי דמיבעי שי תלקים מש"ה נקט מאכה. **היה לו דבר מועט.** שאם יניל מאכה לא יספיק לעשיה כדי שיעורן לא יניל אלא מחלק לעשיה שבגורן כדי שיעורן. ולשון המחלקין דיניהן דקאי שהרי בעה"ב מחלק להם ומלמלא לפי פי' הירושלמי כן הייתי מפ' להך תמורא מלתא בפני עצמה היא ולא קאי אהיכא מניל אלא קאי אמאכה זו וכו' ה"ל דבר מועט שיתן לו ליתן לכל עני העומד בגורן כשיעור המפורש לא יתן להם דיתן לו ליתן מידו לכל עני פחות מכשיעור אלא מניח הכל לפניהם והן מחלקין אותו בשוה ביניהם עכ"ל ז"ל ולדעתו ז"ל כתב התכס ה"ל אלעזר מוכרי ז"ל דכיון דתנא דמתני' אמר נותן מאכה ותנא דבריית' אמר נותן לפניהם ע"כ תנא דמתני' בשיש שיעור במאכה ליתן הבעה"ב בעצמו מידו לידם לכ"א שיעור הקצוב אלא ועי"ז חלק תנא דבריית' עליו ואמר דיתנו מחלק להן כשיעור הקצוב אלא טוב תנא

י כ י ן — תפארת ישראל — ב ו ע ז

לג. והעניים הרבה כאן שכשיחלקו לא יגיע לכל ג' כשיעור הנ"ל: **לד.** סלע הוא ד' דינרי. ודינר ו' מעין. ומעה ב' פונדיון. ופונדיון ב' מיסרין. ומיסר ח' פרוטות [ס' ר.ו.ב.ש.ת.] וכשנמכר ד' סאין בסלע. נמלא מחלקע כ"ד מעין. וד' סאין כ"ד קבין. הו"ל קב למעה. וככר בפונדיון הו"ל לפ"ו חצי קב. רק מלהנחתום מוציא הוצאות ורוצה ג"כ להרוויח. תינו עושה הככר בפונדיון רק מרובע הקב. והוא כדי ו' ביצים. והוא שיעור ג' סעודות. ליום ולילה: **לה.** מטה כרים ומחיטין (ככמוכות פ"ד ג'). ומפשר לכוסמין נמי לא חזי כל כך לחלם. והן בשווי השלים מחיטין. זה **ליתא**. דע"כ גם שעורין וכוסמין חזי למאכל חלם. כלשאכתן (שבועות כ"ב ב'). פת חטין ופת שעורין וכוסמין. וכ"כ יוחלין במלה משעורין וכוסמין (כפסחים ל"ה ב') חלא ודאי חזו שפיר לחלם. רק רוכם גלריכים לבהמה. ותו הרי ע"כ שיעור השעורין והכוסמין שהזכירה משנתנו. תינו כדאי להמליפן בד' סעודות של חיטין. חלא דהשעורין הללו הן בעצמן כדי ג' סעודות. דהרי בעירובין שם אמריען משעורי דמתני' וכן לעירוב והרי בעירוב לריך שיהיה הן בעצמן כדי שיעור ג' סעודות. **אלא** ק"ל דבשעורין וכוסמין חלא חזו כל כך למאכל חלם. אין לוקחין ממנו רק הסולת היותר נקי ושאר הקמח מניח בהסוכין. ושיערו חכמים דמקב שעורין וכ"כ מקב וחצי כוסמין יצא מכל ג' יותר ממאכה לקרוביו דמ"כ הרי יש לו טובת הנאה והא אמרי' דבגורן אין טובת הנאה לבעלים אבל כשמחלק בשוה לקרוביו ולאחרים אין כאן טובת הנאה. ובגורן מייירי כמ"ש תוי"ט ואילו בניא יטול לקרוביו כמו שירלה. ומ"מ דוקא לקרוביו מניל אבל לעצמו אפי' בניא אינו נוטל כמו בלקט שמוזכר עני על שלו כלעיל פ"ה מ"ה. ז **אין פוחתין לעני**. הכא לאו במעשר עני מייירי חלא בלבדקה שגורן מבני העיר לחרמי ופרמי וקאמר דבהא נמי אין פוחתין משתי סעודות לכל אחד דהיינו ככר בפונדיון כדאמר בפ"ח דעירובין דהוא שיעור שתי סעודות דומיא

ג מחיטין (ככמוכות פ"ד ג'). ומפשר לכוסמין נמי לא חזי כל כך למאכל חלם. והן בשווי השלים מחיטין. זה **ליתא**. דע"כ גם שעורין וכוסמין חזי למאכל חלם. כלשאכתן (שבועות כ"ב ב'). פת חטין ופת שעורין וכוסמין. וכ"כ יוחלין במלה משעורין וכוסמין (כפסחים ל"ה ב') חלא ודאי חזו שפיר לחלם. רק רוכם גלריכים לבהמה. ותו הרי ע"כ שיעור השעורין והכוסמין שהזכירה משנתנו. תינו כדאי להמליפן בד' סעודות של חיטין. חלא דהשעורין הללו הן בעצמן כדי ג' סעודות. דהרי בעירובין שם אמריען משעורי דמתני' וכן לעירוב והרי בעירוב לריך שיהיה הן בעצמן כדי שיעור ג' סעודות. **אלא** ק"ל דבשעורין וכוסמין חלא חזו כל כך למאכל חלם. אין לוקחין ממנו רק הסולת היותר נקי ושאר הקמח מניח בהסוכין. ושיערו חכמים דמקב שעורין וכ"כ מקב וחצי כוסמין יצא מכל ג'

משנה ראשונה

רפויה כי הוא פעל: **מזון שלש סעודות** וכו' **מזון י"ד סעודות** [וכו']. כ' הרמב"ם שלא מצאנו לו סעודת מוצ"ש מפני שלא יצטרך לליה בשביל שאכל במעמה ביום השבת והיא השלמת שלש סעודות של שבת. וכתב רש"י בפ' כל כתבי (שם) ותע"ג דלמרינן לעולם יסדר לחם שולחנו במוצאי שבת. הני מילי למאן דלפשר ליה. והתוספות מפרשים שם בענין אחר:

מִזּוֹן שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת, מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִזּוֹן שְׁתֵּי סְעֻדּוֹת, לֹא יִטּוֹל מִן הַתַּמְחוּי. מִזּוֹן אַרְבַּע עֶשְׂרֵה סְעֻדּוֹת, לֹא יִטּוֹל מִן

מזון שלש סעודות. שמייב לחם לאכול בשבת שלש סעודות: **לא יטול מן התמחוי.** לפי שהממחוי מתחלק בכל יום שהגבאים מחזירים על פתחי בעלי בתים בכל יום ולוקחים ממה שנשאר לצורך העניים והכלי שמשימים בו את המבשיל נקרא ממחוי: **לא יטול מן הקופה.** לפי שהקופה מתחלקת מערב

פירוש המשניות להרמב"ם

מה שיחסר. והביאו ראיה החכמים כי שלש סעודות חובה על אדם לאכול בשבת מדברי הכתוב אכלוהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאוהו בשדה שהוסיף לשנות מלת יום ג' פעמים. **ותמחוי.** הוא שם הכלי שיאכלו בו העניים והיו בכל יום משוטטים על הבתים בכלי ויוציאו מכל בית תבשיל מאשר היו מבשלים ויושם בכלי ההוא ויחלקוהו על העניים וחובה להיות ג' אנשים המתעסקין לקבץ אותו ולחלק אותו לפי שתיכף שיקבצוהו יחלקוהו בזמן אחד. ושם הקופה הוא כמו כן כלי מן הגמי או מן הקש והוא כינוי לאשר יתקבץ מהצדקה שיקבצו מיום ששי לששי והעיקר בידינו שכל מי שלא נתן לקופה מה שנתחייב באין ולוקחין עבורו וכן אמרו (ב"ב דף ח' ב') ממשכנין על הצדקה אפי' בערבי שבתות ועל כן אל יעסקו לקבץ אותה פחות משנים כי העיקר בידינו שאין עושין שררה על הציבור פחות משנים וכשיחלקוה יהיו ג' מפני שהוא דין מדיני ממונות לתת לזה הרבה כפי צרכו ורוב בניו ויתנו לזה מעט כפי הראוי לו כמו כן והעיקר בידינו הוא דיני ממונות בשלשה. **ומי שיש לו מזון שתי סעודות.** והוא מאכל ליום אחד לא יקח מן התמחוי שיחלקו בכל יום. **ומי שיש לו מזון י"ד סעודות.** שהוא מזון שבוע **לא יקח מן הקופה.** שיקבצו בכל שבוע ואולם נעשו י"ד סעודות מזון לשבוע אחד מפני שיש ג' סעודות לשבת ואחת עשרה בשש ימים הנשארים ב' סעודות בכל יום אחת ביום ואחת בלילה ולפי החשבון צריך שיהא י"ב סעודות אלא שהם לא חשבו לו סעודת מו"ש מפני שלא יצטרך אליה בשביל שאכל במנחה

מלאכת שלמה

סעודות דקאמר היינו בלא חומא שי"ל לאכול מיד. וי"ת שבת אמאי נותנין לו מזון ג' סעודות למאי דמוקמי' לה בלילה דר"ע כמ"ש בסמוך. ונראה לרשב"ם ז"ל דבשביל סעודת שבת אין לו להתמהמ ולישתול אבל בשבת צריך ליטול נוטל גם לכדי סעודת שבת ע"כ. **בפי' ר"ע ז"ל.** ככר הנמכר בפונדיון כו' עד מנה והמנה. אמר המלקט צריך להגיה מעה והמעה שני פונדיונים. ודע כי בפי' הרמב"ם ז"ל וסלע ד' דינרים והדינר שסה זוזים ויהא לרוף הסלע כ"ד זוזים ע"כ משמע לית ליה דדינר וזוז הכל ג' מלא נראה דס"ל דזוז ומעה הכל ג' אבל זוזים המזכירים בפ' גט פשוט פי' הוא ז"ל להוו דינרים. גם בפ' במרא דכריתות [כ'] ז"ל שם ועשרה דינרים הן עשר זוזים לפי שזוז רביעית הסלע ג"כ ע"כ. גם בפ"י דה' מיעות סי' מ' כ' והדינר הוא הנקרא זוז בכל מקום ע"כ. וכן הוכרח לפרש ג"כ בס' מו"ט דברי הרמב"ם ז"ל דבספ"ב דממאי שכתב להדינר שסה זוזין דהנהו זוזין ר"ל מעין. **ארבע**

י כ י ן — תפארת ישראל — ב ו ע ז

וכסותו: **לו.** שמייב בשבת: **לז.** קערה שממזירין הגבמין בכל יום אבל הבעלי בתים. שימתו לתוכה תבשיל לעני עולם:

קולת נקי כפי השיעור שיצא מאלי קב חטין שמין בהן כל כך הרבה פסולת. ור"מ ס"ל דדוקא בכוסמין שפסולתן מרובה להכי גם שיעורן מרובה. אבל שעורין שמין פסולתן מרובה כל כך ויכול לאכול גם קמח הגס שבו. ולהכי משערינן גבייהו בחיטין. דהיינו חלי קב. **אמנם** ק' להכא קאמרי דאלי קב חיטין הוא כדי שיעור ג' סעודות והכי חלי קב הוא שיעור י"ב ביצים. ומשמע מגיע לכל סעודה כדי ו' ביצים. ולקמן (מ"ז לד) מזיזן דשיעור ג' ביצים הוא כדי סעודה. י"ל דהתם מדעתן לו פת לפוי קני בשיעור ו' ביצים לב' סעודות. אבל הכא שנותן לו חיטין. וכי חיטין כוסס. להכי צריך שיתן לו כפול משיעור הנ"ל כדי שיהיה רובע הקב עבור הוללות אפייה ושבר טרחתו. וכמו שהגמהם מרוויח רובע הקב מה"ט (בלקמן לד) ויאמר לו רובע הקב שהוא ו' ביצים כדי ב' סעודות. **ואילו"ק** להכא קאמרי דאלי קב הוא כשיעור ג' סעודות. והכי בכתובות (פ"ה מ"ח) אמרי' דנותן מזונות לאשה לכל השבוע ג' קבין חיטין או ד' קבין שעורים ואלי קב קטנית ואלי לוג שמן וקב גרוגרת או מנה דבילה וכו' והן אמת הא דלא נקט התם כוסמין היינו מדאיתן מלויין כ"כ בחיטין ושעורין וגם יין לא נקט התם. מדאין פוסקין יין לאשה. וכדקאמר התם בש"ס (דס"ה ב'). והכא לא נקט קטנית. דמדאין עושין ממנו פת. וגם אין נלפת הפת ולא לקיונו להכי נכלל בשאר פירות דתני גבייהו כדי שימכרם ויקח בעדם ג' סעודות [ושאר פירות ודאי לא קאי מה דקאמרי בשירובין שם וכן בעירוב. דהכי בעירוב צריך שיהיה בהדבר עצמו שמניח כדי ב' סעודות]. **אבל** ק' מי הכא לב' סעודות צריך חלי קב. היה לריך התם לי"ד סעודות של שבוע שלימה לכה"פ ג' קבין וחלי. דוקי ס"ד דשאר מיני מיכול המעטים שנותן לה התם טפי מהכא. יאליס לה המזונות שפותח לה התם טפי מהכא. י"ל דלוקא הכא שצריך ליתן להעני כדי שביעה מבלי שיצטרך להטריח בטחינה ואפייה לכן נותן לו חלי קב שלש כדי שיהיה רובע לטרחתו. אבל התם בשאה אינה מנכה לה שכר טחינה ואפייה. להכי הן המלאכות שהאשה עושה לבעלה וכ"ש לעצמה (ככתובות פרק ה' מ"ה) להכי סגי לה בב' קבין לשבוע שהן מ"ח בילים. והוא כדי ט"ז סעודות. ויהיה לה כל סעודה כשיעור ג' בילים. ויהיה מהן י"ד סעודות לה וב' סעודות לאורחי פרחי וכדקאמר התם בש"ס. **והא** להכא מצריך קב גרוגרת ללפת ב' סעודות. וכ"ש רביעית שמן ללפת ב' סעודות והתם סגי בקב גרוגרת וב' רביעית לכל השבוע. ה"ט. משום דהא פליג הכא ר"ע ור"ל דסגי בחלי קב גרוגרת לב' סעודות. וכ"כ בשמיני שמן לב' סעודות. ע"כ פלוגתייהו דלמ"ק מצריך כדי ללפת ב' סעודות גרוגרת ושמן. ולר"ע ס"ל כיון דבשעת הדחק סגי בחלי שיעור. להכי גם העני צריך להסתפק בהכי אבל התם בכתובות לחייבי בעני שביארנו לעיל ושמפורש התם בשאה ומתפרנס מלוקט כיון דבשעל נמי מסתפק בהכי. מודה מ"ק לרע"ק דגם היא לריכה להסתפק בשמיני שמן לב' סעודות. ג"כ חלי לוג הוי"ל כדי ללפת ב' סעודות. ומכל מקום יהיב לה נמי קב גרוגרת. שהוא כדי ללפת ד' סעודות בשעת הדחק ועוד נותן לה קב קטנית להוא ג"כ כדי ללפת ב' סעודות בשעת הדחק. ומשמע דין הכל יש בכדי ללפת ט"ז סעודות י"ד לה וב' לחורחי פרחי. וכש"ס התם. וע"ל

משנה ראשונה

דשיעורין לענין גבי מעשר עני דהוי נמי לשמי סעודות אלא להתם בחנותא והכא בפת כדפירש הר"ב: **מן התמחוי.** כתב הר"ב התמחוי מכ"ש דבשביל פת נמי הוי"ל להתמהמ ליטול. בר"ב ד"ה **לא יטול מן התמחוי כו'.** **ולוקחים מהם תבשיל.** ולעיל הר"מ בחנותו פ"ט ה"ב שלוקחין בכל יום ויום מכל תגר ומגר פת ומיני מאכל או פירות או מעות ממי שמתנדב לפי שעה כו' וזהו הנקרא תמחוי ע"כ ותמוהין דברי התם"ק בהגהותיו לס"ק שהמדפיס בב"ב שם בתוס' ד"ה שבת. ול"ע. תוי"ט סד"ה **מזון כו'.** **מפרשים שם בענין אחר.** ס"ה לא זכיתי להבין כוונתו.

ציונים

לג שעיף ד. מי שיש לו מזון. שבת שם. מיי' שם פ"ע הי"ג. קמג שם. טור ושו"ע שם סימן רנג שעיף ג ב:

שינויי נוסחאות

ד"ב ומארבע. מי שם ומי.

ראשון לציון

ז [במשנה] **מי שיש לו מזון שתי סעודות.** עי' יקל"מ:

תוספות אנשי שם

מלקו לצורך היום בשחרית. וע' בשבת שם לר' תדקק בכל יום ג' בשבוע נותנים לו ג"כ ג' סעודות שמיס לצורך היום ואחת שתהיה עמו לפת בקלו עד שיגיע למקום היעוד ביום ב' שמ יתנו לו ב' סעודות ועם אותה שניתנו יהיו ג' ויוליף ב' מהם לב' סעודות היום והשלישית לפת בקלו וכן בכל יום ובשבת נותנין לו מזון ג' סעודות ועם אותה השחרית לו מאתמול יהיו ד' ויאכל ג' ביום השבת שעם סעודת ליל שבת יהיו ד' ואחת יאכל במוצאי שבת ומין צריך לפת בקלו שבמוצאי שבת ליכא מאי לגיל להקדיש לילך בדרך עד אחר שיגיע זמן תלוק התמחוי ביום ג' ויקח לו שלש סעודות ב' לצורך היום ו' לפת בקלו ויחזור מלילה. אבל לרבנן דר' תדקק לף אם יזדו דמלוין ליה סעודה בהדי' לפת בקלו מכל מקום אין לריך ליתן לו שלש סעודות שלש בשעם בהרשות בלבד ואמר כך בכל יום כשנותנים לו ב' סעודות תשאר לו ג' לפת בקלו וכן בשבת כשנותנים לו ג' סעודות ו' נשאר לו מאתמול ויאכל שתים ביום השבת שעם סעודת ליל שבת יהיו ג' ו' יאכל במו"ש ואחת תשאר לו למחר וכן לעולם. **מזון שתי סעודות.** ואפילו למאי דאמרינן בשבת שלריך שתהיה לו ג' יחיות כשכבר לפת בקלו היינו כשכבר לריך ליטול ונוטל אבל בשביל פת בקלו אין להתמהמ ליטול כמש"ל. ומ"ש תום' בב"ב והוקפ' ס"ב מ"ש כאן דמזון שתי סעודות דקאמר היינו בלא חומא ש"ל לאכול מיד. היינו מקמיה לתסיק הרשב"ם שם דבשביל סעודת שבת ש"ל להתמהמ וליטול כו' אבל לבתר לתסיק הרשב"ם שם כמ"ל מכ"ש דבשביל פת בקלו ש"ל להתמהמ ליטול. בר"ב ד"ה **לא יטול מן התמחוי כו'.** **ולוקחים מהם תבשיל.** ולעיל הר"מ בחנותו פ"ט ה"ב שלוקחין בכל יום ויום מכל תגר ומגר פת ומיני מאכל או פירות או מעות ממי שמתנדב לפי שעה כו' וזהו הנקרא תמחוי ע"כ ותמוהין דברי התם"ק בהגהותיו לס"ק שהמדפיס בב"ב שם בתוס' ד"ה שבת. ול"ע. תוי"ט סד"ה **מזון כו'.** **מפרשים שם בענין אחר.** ס"ה לא זכיתי להבין כוונתו.

שצת לערב שצת: **נגבית בשנים.** לפי שממשכנים על הלקח ואין עושים שררה על הצבור פחות משנים: ומתחלקת בשלשה. לפי שהיא כדיני ממונות ודיני ממונות בשלשה: ח **מאתים** זוז. קיס להו לרבנן שהלו מספיקים לשנה אחת

הַקֶּפָּהלח. **וְהַקֶּפָּה נִגְבֵּית בִּשְׁנַיִם**לט, **וּמִתְחַלֶּקֶת בִּשְׁלשָׁה**מ: **ח מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָאתַיִם זוּז**מא, **לֹא יִטּוֹל לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה וּמַעֲשֵׂר עָנִי**מב. **הָיוּ לוֹ מָאתַיִם חָסֵר דִּינָר, אֲפִלּוּ אֶלֶף נוֹתְנִין לוֹ כְּאַחַת**מג, **הֲרֵי זֶה**

והקופה נגבית בשנים. כתב הר"ב ומין עושין שררה וכו'. עיין במשנה ב' פרק ה' דשקלים: ומתחלקת בשלשה. כתב הר"ב לפי שהיא כדיני ממונות שבשלשה. בפרק קמא דב"ב דף מ'. שממלקים אותה כפי צורך העני ורוב גניו. ומפרש התם למילוי תמחוי אף בגבייתה צריך שלשה לפי שתיכף לגבייתה מחלקין אותה ומין לטורח ולבקש השליחי למילוי מלד הגבייה בין תמחוי בין קופה אין כאן דין לפי שאין אין כאדם לבו.

וצמוע"ס שם כתבו בשם רבינו מנחם לפי שהיה ידוע שכוס של כל אחד כמה יתן. וכן דעת הרמב"ם בריש פ"ט מהמ"ע: ח [זוז]. פירוש של מדינה כדאוכא בגמרא מ' פ"ה דכתובות כמ"ש שם בס"ד]. **חסר דינר.** ומלינו בגמרא ה' פ"ט דבבא בתרא לענין שולח שבשלחו שבשאכל דינר דהוי מחילה. לפי שדינר שיעור חשוב. ולכך הכא נמי כשחסר דינר אפילו אלף וכו' נוטל וכן נמנא שמדת הלח הוי נסה בדינר. סוף פ"ב דלמעי. [ועיין פרק י' דכתובות משנה ג']: **אפילו אלף וכו' יטול.** וה"ה נמי לדיני המשנה לעיל כשחסר לו מקלת ממזון שתי סעודות. עיין

מלאכת שלמה

עשרה סעודות כו'. בשבת התם פריך מתני' לת רבנן ולת ר' תדקה לת רבנן דלמרי שלת סעודות חייב תדם לאכול בשבת דע"כ תמקרי הויין לת ר' תדקה דלמר ד' סעודות חייב תדם לאכול בשבת דע"כ שיתקרי הויין. ומוקי לה התם כר"ע דלמר עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות. ולענין סעודת שבת במקן דלפסקי ליה מיכת למימר כרבנן ות"ל כר' תדקה ומיהו האי לצריך לבריות יעשה שבתו חול ואל יצטרך להטיל על תחרים כבוד שבתותיו. וריצת דמתני' דקתני נותנין לו מזון ג' סעודות מוקמינן לה התם אפי' כר' תדקה וכגון דלאכל סעודה בהדיה דלמרי ליה הת דלאכל בהדך בהדיה וכי תיל מלוינן ליה סעודה בהדיה: ופי' הרמב"ם ז"ל ולפי המצטון צריך שיהא י"ב סעודות*) תלת שהם לת מצטו לו סעודה תו**ם) ע"כ. ומצתאי שכתב עליו הת' הר"ר קולימקן תוחמא ז"ל וז"ל וקשה תדמתרי בכתובות בענין המשרה את אשתו ע"י שליח לת יפחות לה משני קבין חטים דהיינו ט"ז סעודות תליבא דריב"ב דלמפ' התם ומוקי לה לד תדא סעודה לאורחי ופרחי נשתרו לה ט"ו וכן תליבא דר"ש קאמר התם אפי' תימא ר"ש אפי' לדידיה הוו תמני

*) א"ה קאי על מ"ש הר"מ שם לפני זה ואולם נעשו י"ד סעודות מזון לשבוע א' מפני שיש ג' סעודות לשבת ואחד עשר בששה ימים הנותרים ב' סעודות בכל יום א' ביום וא' בלילה. **) א"ה וזהו כתירוץ הראשון בשבת שם דמתני' א"ש כרבנן ואמרי' ליה מאי דבעית למיכל במו"ש אכול בשבת.

סרי לד תלת לאורחי ופרחי ונשתרו לה ט"ו מ"מ הרי נותנין לה בכל שבוע ט"ו סעודו' ות"ל דשתי העני שנתנו לו תכמיס בשמוס מה שיספיק לו לפי שלוקח מן הקופה תל בכתן בשביל כבוד שבת שלריך האדם שיהא עורך שולחנו תפי' ג"ל תלת כזית נתנו לה תכמיס סעודה יחידה למוע"ס עכ"ל ז"ל. **ומתחלקת בשלשה.** בספ"ק דקנהדרין משמע תפי' רש"י ז"ל דגובים אותה שים ושלשה תחרים הם המחלקים אותה וכמוע"ס סוף הפרק. וביחושלמי ממרי תיתא חמי דיני ממונות בשלשה דיני נפשות להמיות נפש העני לת כ"ם ופריך ויהיה עשרים ושלשה כיון לדיני נפשות קריית ליה ומשני לתפשר בעוד שהוא מקבץ עשרים ושלשה מגשים יפתכן העני ויחמו. ח **מי שיש לו מאתים זוז.** פי' זוז תדינרין שהם כ"ה זוז לזוי. ופי' הר"ם ז"ל מתחים זוז שזהו שיעור הוצאתו במזונות ובמלבושים וכן במשרה תשתו ע"י שליח תנן בפ' תע"פ שנותן לה שני קבים חטים בכל שבוע והוא שליח דינר שעולה לי"ז דינרין לשנה. וכליס של תחשים זוז ושלשה מעלים ושאר פירות ויכול לעלות למאה זוז [ומתחים זוז דהכא היינו לו ולשתו] ומיהו לת יתכן לדגבי קופה ותמחוי לת כייל תשתו בהדיה עכ"ל ז"ל. פי' שני קבין בשליש דינר וכו' היינו כשד' סלין בסלע כדתנן בתתני' לעיל בשמוך. **חסר דינר.** משמע הת תסר פחות תדינר תינו נוטל. **אפי' אלף נותנים לו כאחת ה"ז**

ציונים

והקופה. תיי' שם ה"ה. שמג שם. טור ושו"ע שם סימן רנו סעיף ג. ב"ב ח: ח **מי שיש לו**. סוטה כת: תוספות ב"ק דף ז. ובהג"ה פ"ת סי' ב'. תיי' שם סי"ג. שמג שם. טוש"ע שם סימן רנג סעיף ג.

תוספות חדשים

ח [תי"ט ד"ה] **חסר דינר כו' לפי שדינר שיעור חשוב ע"כ.** משמע דפחות מדינר תת יסתר לו לת יטול ולת משמע כן בירושלמי גבי מעשה דתלמידו של ר' לתיתא התם לתסרו לו תד קרט ע"ם וע"כ נראה דלתו דוקא נקט דינר דה"ה כל שהוא. [שם] **אפילו אלף כו'.** עיין ב"ק דף ז' ע"ת שכתב"י ז"ל פי' תפילו שוה תלף זוז ע"ם ועי"ל תפילו תלף בני תדם נותנים לו כאחד.

חידושי מהרי"ח

ז [במשנה] **מי שיש לו מזון כו' מן התמחוי כו' מן הקופה כו'.** פי' תמחוי הוא לעניי עולם מחלקין להם בכל יום וקופה הוא לעניי העיר ומחלקין להם בכל ערב שבת וק"ל.

תוספות אנשי שם

ח במשנה **מאתים** זוז. נ"ל דהיינו דינר כדמוכח מפירקין ב"ק דל"ו והיינו דקתני סיפא חסר דינר לומר דהיינו זוז היינו דינר כדלייק בעלמא פתם בכל ושיים בחגיגה וכ"מ דמשיב התם למלא מדינה פלגא דזוזא ומלא שמיעי שבמלא זוזי ומלא זוזי הוא ד' דינרין כמ"ש כל המפרשים במשנה הקודמת ומלא דזוז היינו דינר וכן מלאתי בערך זוז בהדיא (לח"מ):

יכין תפארת ישראל בועז

לח. שמוזכת מע"ם לע"ם לתסוף ממון לעניי העיר המכובדים: **לט.** לתין עושין שררה על הצבור פחות מב': **מ.** מדהיא כדיני ממונות. לתלק לכל עני לפי רוב גניו והטרכותיו. ולפיכך דינו כדיני ממונות. **מא.** כל זוז מעה כרמב"ם כתן (במ"ז). ומשקלו שבעה ½ קווינטו כסף נקי [ועי' מ"ם בפ"ד בפיכורים פ"ו דשבועות] ממלא ר' זוז הוא (ט"ז לעט ומלי) [מ' לעטה ושליש] כסף נקי והוא לכל היותר (י"ל כ"ט) [ה' כ"ט וג' שלישים] בקירוב. וזומן הם"ם הוא תגי בהכי לפרנס ל"ע בהן ובכך תגי ליה לשנה לכסות ומזונות. ומ"כ לבהכי תקנו ר' זוז לבתולה. שלא תצטרך לבקש שנה תמימה. ורמז למקבלי בקה. בבגמטריא קל"ט. מיהו ר' זוז בנקט לאו דוקא. הם"ם סמורה מטלטלין וקרקעות כל שתינן לבמיעו ושוין ר' זוז. וכדמשיק היו ממוכנין וכו': **מב.** נקט הני שהן הפקר. ולפשר שלא יטלם עני. ומכ"ם לבקה. שמוצא תלקו ומתבזה טפי ומפסיד ג"כ לעייט דעלמא:

מג. וכ"ם נוטלן לו ל' לתך זוז:

משנה ראשונה

מתחלק בכל יום והקופה מע"ם לע"ם ול"ת כיון שמחלקין בכל יום למה מוכיון ומחלקין בע"ם. היינו טעמא דהתמחוי לעניי עולם והקופה לעניי תותה העיר תל תמיד בפ"ק דע"כ. ומשום דעניי עולם תינן קבועין הכי תזלו והכי תתו לריך לחלק בכל יום ולעניי העיר שקבועין מתחלק בע"ם. וע"ל דתמחוי עיקרה למזונות ומבשילין שזה נקרא תמחוי בפ"ג דכריתות מ"ט תע"פ שים שוטנין מעות. וקופה עיקרה למעות וכ"מ פ"ק דב"ב. **והקופה נגבית בשנים.** פי' הר"ב שתין עושין שררה וכו' תבל תשום שמחלה תין ממנין תלת תפילו הוא יחידי הכי תמר בגמ'. ומשמע משום שמחלה תין ממנין תלת תדא כשר וידוע שהוא נאמן. ומדברי הרמב"ם נראה דקופה הוא דבר קבוע על כל אחד כמה יתן וע"כ י"ל דלילה תשה כיון דעיבל לתיגלויי. **ומתחלקת בשלשה.**

יִטּוֹל. הָיוּ מְמַשְׁכְּנִין לְבַעַל חוֹבוֹ אוֹ לִכְתֻבַּת אִשְׁתּוֹ[מד], הֲרֵי זֶה יִטּוֹל. אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לִמְכּוֹר אֶת בֵּיתוֹ וְאֶת כְּלֵי תַשְׁמִישׁוֹ[מה]: ט מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֲמִשִּׁים זוּז

ר' עובדיה מברטנורא

לכסות ולמזונות: **או לכתובת אשתו.** ואפילו היא יושבת תחתיו: **ואת כלי תשמישו.** כלים יפים שמשתמש בהם בשבתות וברגלים. והני מילי כשבא ליטול לקט שכחה ופאה ואינו נוטל מקופה של צדקה שמתפרנס בצנעא ואינו נוטל ממה שביד גבאי. אבל אם נוטל מקופה של צדקה אז אין מניחין אותו ליטול אפילו לקט שכחה ופאה עד שימכור כלי תשמישו: ט **מי שיש לו חמשים זוז וכו'.** דחמשין דעבדין טבין

תוספות יום טוב

בפירוש רש"י לשבת דף קיח [ד"ה י"ד סעודות]: **אין מחייבין אותו למכור וכו'.** לשון הר"ב והני מילי כשבא ליטול לקט שכחה ופאה ואינו נוטל מקופה של צדקה שמתפרנס בצנעה וכו' וכיוצא בזה דברי הר"ש. וזה ביאורם שאם מתפרנס מקרוביו על ידי מעשר עני שמצילין מהגורן לביתם לתת לקרוביהם כדלעיל ובא ליטול לקט שכחה ופאה. אין מוחין בידו. הואיל ומילי דהפקר הן. ואין מחייבין אותו למכור וכו'. אבל אם נוטל מהגבאי ויהיה בכלל עניי העיר אז אפי' לקט וכו' אין מניחין אותו ליטול שלא ימעיט מתנות שאר עניים. ואין נראה שדעת הר"ב והר"ש למה שפירשו התוס' פ"ו דכתובות דף סח. שכך כתבו בשם ר"ת שאינו נוטל מקופה של צדקה אלא מדברים שהם של הפקר כגון לקט שכחה ופאה וכו' ע"כ. שמלת בצנעה אין לה ענין לזה הפירוש. [ובביאור הזה שכתבתי מתיישב מה

פירוש המשניות להרמב"ם

יום השבת והוא השלמת ג' סעודות של שבת. ח **ממושכנין.** ידוע ואפי' אם יש לו כלי כסף וכלי זהב כגון כוסות וקערות אינו חייב למוכרם (עד) [קודם] שיקח מתנות עניים ויכתב בכללם (אז) [אבל אחר שלקח מהצדקה] יאמרו לו מכור אותם הכלים וקנה אחרים ואל תמעיט מתנות עניים. ט **חמשים זוז** אשר יסחרו בהם ישוו מאתים שלא יסחרו בהם כי במה שאמר בהלכה הקודמת לזו מי שיש לו מאתים זוז לא יטול כשיהיו בטלות שאינו יודע לסחור בהם אבל כשיהיה יודע לסחור בהם אפילו לא יתעסק אלא בחמשים זוזים מהם אסור לו ליקח מתנות העניים.

חסלת מסכת פיאה

מלאכת שלמה

יטול. משמע שר"ל אפי' אלף זוזים נותנים לו כאחת ה"ז יטול בין שנותנם לו אדם א' בין שנותנים אותם לו הרבה בנ"א. מיהו קשה דאי מלת אלף קאי אזוזים הו"ל למיתני אפי' נותנים לו אלף כאחת ה"ז יטול או לכה"פ ליתני אפי' אלף ניתנין לו כאחת ה"ז יטול אלא ודאי משמע טפי דמלת אלף קאי אבנ"א הנותנים והוי רבותא טפי דלא תימא א"א לצמצם וא"כ כיון שקבל זוז א' או שנים הרי נשלמו לו המאתים והותר קמ"ל דאעפ"כ יטול וכאחת קרינן בהו ויטול כל מה שנותנים לו. ומכ"ש אם יקבלו הרבה ויתנום לו ע"י שליח אחד מהם או מזולתם דיטול הכל. ותמהתי שלא רמז בזה כלל שום מפרש גם לא הרמב"ם ז"ל לא בפי' המשנה גם לא שם בחבורו. אח"כ מצאתי בטור י"ד שם סי' רנ"ג כלשון הזה יש לו מאתים זוז חסר דינר אפילו נותנים לו אלף זוז בב"א ה"ז יטול משמע שמכריח לפרש דוקא כפי' הראשון. אחר זמן רב מצאתי שכתב הח' הר"ר יהוסף אשכנזי ז"ל וז"ל פי' אפי' אלף בנ"א נותנין לו כאחת כן משמע הלשון וצ"ע ע"כ: **אין מחייבין אותו וכו'.** בכתובות דף ס"ח פרכי' עלה והתניא היה משתמש בכלי זהב ישתמש בכלי כסף. בכלי כסף ישתמש בכלי נחשת. ומשני אמר רבה בר רב הונא במחרישה דכספא. יש שפי' שהיא המגרדת שמגרדין בה בבית המרחץ. רב פפא אמר לא קשיא כאן קודם שיבא לידי גיבוי כאן לאחר שיבא לידי גיבוי. פי' הרי"ף והרא"ש ז"ל כ"ז שאינו נוטל אלא בצנעה אין מחייבין אותו למכור כלי תשמישו אבל אם הוצרך ליטול מן הגבוי של קופה אין נותנין אלא לאחר שימכור ע"כ. ולזה הפי' הסכים הר"ן ז"ל. וכתב שפי' רש"י ז"ל אינו מחוור. ור"ת ז"ל פי' קודם שיבא ליטול מקופה של צדקה מחייבין אותו למכור לאחר שבא לידי גיבוי שכבר נטל מן הקופה אם שוב נזדמנו לו כלי בית אין מחייבין אותו למכור ע"כ והוא שם באשרי. וכתב בסמ"ק סוף סי' רמ"ז ודין תמחוי וקופה אינו נוהג בזה"ז בינינו וכן דין מי שיש לו מאתים זוז אינו נוהג בינינו ע"כ. ומצאתי כתוב שאל רבנו יהודה בן רבנו קולינימוס אביו של ה"ר אליעזר מגרמיזא את רבנו אפרים מי שיש לו מאתים זוז אם יכול ליטול צדקה או לא אם יש לדמותו ללשו"פ או לא. והשיב דהכל לפי פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו ולפי מה שהוא רגיל בתענוגים. מיהו אם הוא יחיד לא יטול דאפי' מי שיש לו מזון שתי סעודות לא יטול מן התמחוי ע"כ. וע"ש ביו"ד: ט **מי שיש לו.** מי שיש לו חמשים זוז והוא נושא ונותן בהם ה"ז לא יטול וכל מי שאינו צריך ליטול ונוטל אינו מת מן הזקנה עד שיצטרך לבריות וכל מי שצריך ליטול ואינו נוטל אינו נפטר מן העולם עד שיפרנס אחרים משלו ועליו הכתוב אומר ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו. אמר המלקט כך הוא הנוסח האמתי במתניתין כמו שכתבתי. ועד כאן לבד היא המשנה אע"ג דבהרמב"ם ז"ל בסוף ה' מ"ע בתרווייהו נקט אינו מת מן הזקנה וטעמא דגבי מי שהוא חסיד שאינו רוצה ליטול שייך למיתני לשון נקיה טפי אינו נפטר כו' ולענ"ד נראה עוד לומר דגבי מי שאינו צריך ליטול ונוטל שייך למיתני אינו מת מן הזקנה כלומר אפשר שהוא מוכן לשתים רעות אחת שלא יאריך ימים ואם בא אולי יאריך יצטרך לבריות והצדיק הצריך ליטול ואינו נוטל לא מיבעיא שלא יצטרך לבריות אלא אדרבא יפרנס אחרים משלו ולא זו בלבד אלא שגם יאריך בטובה ושלוה והיינו אינו נפטר מן העולם דוק. ועל ספר תוס' יו"ט אני תמה דמאחר שהוא גורס בסמוך גבי דיין הלוקח שוחד אינו מת מן הזקנה אע"ג דהתם ודאי הוי לרעה למה לא ילמוד משם לומר שג"כ ברישא אינו נפטר מן העולם הוי לשון שפיר מאינו מת מן הזקנה ובכל שכן לדעתו ז"ל שהוא סובר שגם הסיפא ההיא היא משנה. ומה שכ' בספרים וכן

יכין · תפארת ישראל · יכין

מד. שעשה הכלים והתכשיטין והסחורה או הקרקעות אפותקי לאשתו. ואפילו עוד יושבת תחתיו: **מה.** היפים. וה"מ כשאינו נוטל רק

משנה ראשונה

היו ממושכנים לב"ח ולכתובת אשתו. לאו שמשועבדים להם קאמר דמטלטלי לא משעבדי לב"ח ולא לכתובה אלא ממושכנים היינו שכתב להם שמאלו יגבו חובם. **למכור את ביתו.** ביתו היינו חדר של דירתו אבל אם יש לו חדרים יותר מכדי דירתו חייב למכור ואם אינו יכול למכור לשעה זו או אם ימהר למכור זילי נכסי' נמי אינו חייב כדאיתא בפוסקים. ט **מי שיש לו חמשים זוז.** ואם חסר דינר אפילו אלף נותנין לו ה"ז יטול כדלעיל. ודע דכל הני שיעורים דכולי' פרקין היינו לפרנסתו לבד ולא לפרנסת אשתו ובניו דומיא דקופה

ציונים

אין מחייבין כתובות סח. מיי' שם הי"ד. סמג שם. טור ושלחן ערוך שם: ט **מי שיש לו.** מיי' שם הי"ג. סמג שם. טור ושו"ע שם.

שינויי נוסחאות

ח **לבעל חובו או לכתובת אשתו** בירושלמי בכתובת אשתו או לבעל חובו וכ"ה בד"ס.

תוספות חדשים

[בר"ב ד"ה] **ואת כלי תשמישו כו' אפילו לקט שכחה ופאה עד שימכור עכ"ל.** לפי דבריו דאפילו לשו"פ לא יטול מתורץ קושית התוס' על ר"ת כתובות דף ס"ח ע"א ד"ה כאן לאחר גיבוי ע"ש דלפי דברי הר"ב גם הברייתא איירי בלשו"פ ולא ידעתי למה תלה התוי"ט לתרץ קושית התוספות דוקא ע"פ ביאורו דגם אי נימא שדעת הר"ב כר"ת מתורץ שפיר קושית התוספות גם מלת בצנעה י"ל זה מקרי בצנעה כיון שאינו נוטל מקופה וכן משמע ברא"ש שם ועיין שם ומ"ש הרא"ש שם בפירוש אחר של ר"ת ואסברא כשבא ליטול מן הקופה נ"ל דלאו דוקא נקט קופה דה"ה בלשו"פ ומתיישב קושית התוספות דאי דוקא נקט בקופה קשיא יותר דהא מתני' דהכא ודאי מלשו"פ איירי אלא ודאי לאו דוקא וע"ש ודו"ק ועי' ב"ק דף ז' ע"א רש"י ותוס' שם. [משנה ט] **מי שיש לו חמשים כו'.** ואם יחסר דינר ג"כ דינו כמאתים חסר דינר דמשנה א' וי"ל דאפילו לפ"ד התוי"ט לעיל דדוקא דינר בכאן א"צ אלא רבע דינר דכל רבע נחשב לדינר.

תוספות אנשי שם

לכתובת אשתו. לא מבעי לבע"ח דניתן לגבות מחיים אלא אפילו לכתובת אשתו דלא ניתנה לגבות אלא לאחר מיתה. והא נמי אינו אלא ספיקא שאם מתה היא הוא יירשנה אפ"ה יטול (ש"ל). בר"ב ד"ה **ואת כלי תשמישו כו' אפילו לשו"פ כו'.** ואיכא נמי אוקימתא אחריתא התם דהא דאין מחייבין למכור היינו בכלי תשמיש שבבית כגון כלי אכילה וכדומה אבל כלי אומנות חייב למכרן וליקח פחותים מהן ולדינא לא פליגי ומש"ה הרמב"ם בפ"ט פסק כתרווייהו וכן הרי"ף והרא"ש. וי"ל שגם הר"ב השמיענו זה במ"ש כלים יפים שמשתמש בהם בשבתות וברגלים הרי דלא איירי אלא בכלי אכילה ומלבוש וכדומה אבל לא בכלי אומנות (ש"ל): ט בר"ב ד"ה **מי שיש לו כו' כמאתן דלא עבדין.** וא"ת לעי' דתנן הי"ל מאתים חסר דינר כו' ה"ז נוטל אמאי יטול ישא ויתן בהם. וי"ל דמיירי שאינו בקי במו"מ וכ"כ הר"מ בפי' (ב"ד).